

Møde om profiler i råstofgrave - bevarelse af geologiske profiler

Der skal fokuseres mere på bevarelsen af geologiske profiler i råstofgrave. På et nyligt overstået møde blev der derfor diskuteret forskellige aspekter i forbindelse med profilbevarelse.

Den 9. november blev der på Fyn afholdt et seminar om geologiske profiler i råstofgrave. Seminariet havde deltagere fra forskellige interessegrupper: Skov- og Naturstyrelsen, GEUS, amterne, Dansk Naturfredningsforening, råstofvindingsbranchen, museer, Dansk Amatørgeologisk Union samt GeologiskNyt. Arrangementet var et tiltag fra Skov- og Naturstyrelsen.

Formålet med mødet var først og fremmest at skabe retningslinier for efterbehandling af geologiske profiler, som opstår i forbindelse med råstofgrave, og at få disse indarbejdet i lovgivningen. Det var derfor hensigten at få drøftet både praktiske, juridiske og administrative problemstillinger, såvel som formidling og synliggørelse af geologisk bevaringsværdige profiler i Danmark. Mødet bar præg af et ønske om samarbejde. De forskellige interessegrupper fremførte erfaringer og synspunkter i forbindelse med genetablering og regelmæssig pleje af profiler.

Profilbevarelse i praksis

Diskussionsgrundlaget for mødet var en netop udkommet rapport om profiler i råstofgrave udarbejdet for Skov- og Naturstyrelsen af Fyns Amt i samarbejde med COWI. Med udgangspunkt i Aneshøj profilet på Fyn beskriver denne rapport især de praktiske problemer forbundet med oprensning af profiler set udfra geologiske og andre værdibetrægtninger.

Erfaringer fra dette pilotprojekt samt tidligere projekter viste, at man er nødt til at overveje nøje, hvordan et profil skal oprenses eller genetableres, så det bliver lettest og billigst at vedligeholde. Der kom flere gode eksempler fra forskellige sider på baggrund af erfaringer fra Pjedsted i Sønderjylland, Gram lergrav, Klintholm Kalkgravs samt et spændende forslag til et "blok-profil" ved Bjergsted.

Fredning af naturområder er som regel godt, men kan i forbindelse med geologiske profiler være et problem. Det opstår i de tilfælde, hvor der ikke sker regelmæssig profilpleje, og profilerne derfor gror til.

Til formidling og forskning

Bevarelse af geologiske profiler har flere værdifulde aspekter. Udover rent æstetiske værdier som kønne naturområder anvendes profilerne i undervisningsøjemed af universiteter, gymnasiale skoler og folkeskoler. Det er jo ikke museernes skærvælager, men totaloplevelser der trækker, hvilket de nye naturcentre som Skagen Naturcenter og NaturBornholm er eksempler på.

Desuden har profiler stor betydning for opstilling af modeller indenfor råstofbranchen, olieindustrien og grundvands efterforskning. Miocæne lag er f.eks. vigtige i kulbrinteeforskningen, og bestemte sandlag er vigtige i grundvandsøgningen.

Profiler – udvælgelse og antal

Et centralt tema var spørgsmålet om hvilke og hvor mange profiler, der bør bevares. De geovidenskabelige institutioner har en central position indenfor dette emne, og der fremkom et udpræget ønske om en prioriteringsliste, en form for idékatalog, over bevaringsværdige profiler fra disse institutioner, set i et geologisk perspektiv. Ønsket skal ses som et resultat af begrænsede økonomiske midler til oprensning og vedligeholdelse af råstofprofiler.

Dette afføder et andet stort spørgsmål – nemlig hvor stor vægt der skal lægges på de geologiske værdier i forhold til andre værdier, f.eks. biologiske, kulturhistoriske, æstetiske samt rent praktiske værdier, såsom bygge- og anlægsformål og jordbrug. Og hvem skal være med til at bestemme det, for det involverer mange forskellige interessefelter. På mødet enedes man om, at tilstræbe en så stor grad af integration af de forskellige værdier som muligt i profilbevarelse, og at det må vurderes i hvert enkelt tilfælde.

Ansvar for ulykker

En juridisk problemstilling, som især råstofvindinderne interesserede sig for var, hvem der har det juridiske ansvar, hvis der sker en ulykke med en besøgende – er det skadeslidte eller ejeren af råstofgraven? Der er ingen faste ansvars- og erstatningsregler for dette område, og det blev derfor op til Skov- og Naturstyrelsen at se nærmere på dette.

Registrering af profiler

Rapporten som lå til grund for seminaret foreslår en model for registrering af geologiske profiler. Der var stor interesse for det, men spørgsmålet var, hvem der skal gøre det, med hvilket formål - og ikke mindst hvem skal betale for vedligeholdelsen? Et naturligt valg kunne være et centralt kontaktsted som f.eks. GEUS eller Skov- og Naturstyrelsen.

Fremtidige perspektiver

Formidling og synliggørelse skal fremover være med til at folkeliggøre geologiske profiler i Danmark, og på mødet var der bred enighed om, at især børn er en vigtig målgruppe. Moderne redskaber som hjemmesider skal derfor integreres i formidlingen, f.eks. som den nye hjemmeside www.naturnet.dk.

Hvordan ser fremtiden så egentlig ud for bevarelse af danske råstofprofiler, og for profiler i almindelighed. Kystprofilerne klarer stort set sig selv, mens der må lægges en større indsats i, at få råstofprofilerne synliggjort og bevaret på den bedst mulige facon. Nøgleordene må derfor være samarbejde og integration imellem de forskellige fag- og interessegrupper.

TBT ■

**MILJØTEKNIK
og
GEOFYSIK**

Rådgivning

- Undersøgelser
- In-situ
- Risikovurdering
- Oprydning
- Projektering
- Monitering

FALKENBERG A/S
Rådgivende Geologer

Hovedkontor: Vassingerødvej 145 3540 Lyngby
Tlf: 48 18 75 66 Fax: 48 18 76 03

Afdeling Nykøbing F.: Højbrogade 12-14 4800 Nykøbing F.
Tlf: 54 82 45 65 Fax: 54 85 02 32

e-mail: falkenberg@falkgeo.dk